

Kto ty jesteś?

POLAK MAŁY

Miesięcznik dla dzieci

nr 12 (62)
grudzień 2025

Drodzy!

Nie wiemy, w którym momencie trafi do Was ten numer, ale wiedźcie, że myśłami i sercem jesteśmy z kaźdym i kaźdą z Was. Czaśy są trudne i niespokojne. Na pewno przeżywaćie duźo trudnych emocji. Wierzymy, że macie wsparcie w waszych rodzicach i macie z kim porozmawiać o swoich przemyśłeniach i obawach. Mamy nadzieję, że ten numer pozwoli Wam miło spędzić czas i oderwać się od bieżących wydarzeń.

Redakcja Kuriera Galicyjskiego

Ostatni miesiąc w roku

Witajcie! No i mamy spotkanie, które potwierdza, że wokół nas zachodzą zmiany! Trzeba przyznać, że bez względu na porę roku w przyrodzie wciąż zachodzą zmiany i zawsze jest co obserwować. Wspominałam, że nastąpi ostatni w roku kalendarzowym miesiąc. Grudzień!

Nazwa miesiąca pochodzi od grudy, czyli zamrznętej ziemi. Zmienia się wówczas zasadniczo wygląd ziemi w rozumieniu podłoża pól, łąk i lasów. Zima charakteryzuje się niskimi temperaturami powietrza oraz często występującymi opadami śniegu.

Nazwa miesiąca pochodzi od grudy, czyli zamrznętej ziemi. Zmienia się wówczas

zasadniczo wygląd ziemi w rozumieniu podłoża pól, łąk i lasów. Zima charakteryzuje się niskimi temperaturami powietrza oraz często występującymi opadami śniegu.

Grudzień

W grudniu rzadko ptak zaśpiewa,
w srebrze stoją wszystkie drzewa.

Naszą rzeczkę po kryjomu,
w nocy lodem okuł mróz.

Sanki wezwał i do domu
z lasu nam choinkę wniósł.

Janusz Minkiewicz

Zima już się rozpoczyna

Czy wiedzieliście, że zima tak naprawdę rozpoczyna się 22 grudnia. Jest to najkrótszy dzień w roku zwany przesileniem zimowym. Słońce znajduje się niezbyt wysoko na niebie, temperatura spada poniżej 0°C.

W grudniu flora i fauna przechodzą w tryb zimowego odpoczynku, charakteryzującego się mrozem, śniegiem i mniejszą aktywnością. Wiele zwierząt, w tym owady, płazy, gady i ślimaki, ukrywa się w ściółce, spróchniałych pniach, jaskiniach lub zagrzebuje się głęboko w ziemi, aby przetrwać zimę. Zwierzęta gromadzą zapasy pożywienia na zimę. Zwierzęta pozostające aktywne zimą, zmieniają futro. Robią to m.in. lis polarny, łasica, gronostaj, zając bielak, renifer tundrowy i pardwa górską. Zmiana futra jest adaptacją do zimowych warunków, zapewniającą lepsze maskowanie wśród śniegu oraz dodatkową izolację przed zimnem dzięki dłuższej i gęstszej sierści. Jaśniejsze, a wręcz białe futro zimą zapewnia doskonałe maskowanie w śnieżnym otoczeniu, zmniejszając ryzyko ataku ze strony drapieżników.

Kochani! Nie każdy ma możliwość bywać w zimowym lesie czy obserwować ślady zwierząt i ptaków na śniegu. Ale większość z Was ma kotki czy pieski.

Zapytacie – czy koty i psy zmieniają futro na zimę? Tak! Jest to naturalny proces. Jesienią, zamiast pojedynczych włosów, koty wymieniają całe futro, pozbywając się letniej sierści na rzecz grubszej i gęstszej warstwy ochronnej. Zimowe futro działa jak „puchowa kurtka”, chroniąc kota czy psa przed wyziębieniem i utrzymując odpowiednią temperaturę ciała.

Jesteśmy przygotowani do warunków zimowych: ma być duuuuużo śniegu, ma się pojawić mróz i skuć wszelkie rzeczki, stawy czy jeziora, z dachu mają zwisać sople... Zaczynamy przygotowywać sanki, narty, łyżwy, kije hokejowe. O ciepłe kurtki, czapki, szaliki, swetry, odpowiednie buty, kilka par rękawic i skarpetek zadbają rodzice albo dziadkowie. Zabawy zabawami, ale my czekamy na tę jedyną noc, kiedy pod poduszki trafią prezenty. Czyli – na Mikołajki! I dlatego musi spaść śnieg! Bo bez śniegu Święty Mikołaj nie dojedzie do wszystkich dzieci wspaniałymi saniami. Renifery, które ciągną sanie pełne worków z prezentami, ugrzęzną w błocie... Nie i nie!!! Tradycji ma się stać zadość! I tak dzieci mają żal, że Święty odwiedza je tylko raz w roku.

Święty Mikołaju,
jakże Cię kochamy!
Na Twoje przybycie
cały rok czekamy.
Przed taką wizytą
każdy jest przejęty:
myśli, czy zasłużył
na Twoje prezenty.
A gdy nam je dajesz,
to my Ci mówimy,

jak z podarków Twoich bardzo się cieszymi.
Dziś chcemy Ci wyznać, jak ubolewamy,
Że tylko raz w roku Ciebie spotykamy.
Bo my, wszystkie dzieci, tak myślimy sobie:
bardzo byśmy chciały odwdzińczyć się Tobie –
zanim więc prezenty roznośisz rozpocznieś,
może sobie z nami choć trochę odpoczniesz.
Pomyśl, czy byś nie mógł przybyć do nas wiosną,
gdy w naszych ogrodach barwne kwiaty rosną.
Byłoby wspaniale, drogi Mikołaju,
gdybyś nas odwiedził przede wszystkim w maju.
Dalibyśmy Tobie bez, jaśmin i maki,
za to, że Ty dla nas jesteś dobry taki.
Spotkałbyś jaskółkę i poznał bociana,

zobaczyłbyś rosę lśniąca w trawie z rana.
A gdybyś tak przybył na letnie wakacje,
zjedlibyśmy sobie na łące kolację.
Albo zamki z piasku byśmy budowali
i po morskiej plaży wieczorem biegali.
Zabralibyśmy Ciebie także do lasu
i spędzili wspólnie dużo, dużo czasu.
Pokazalibyśmy Ci nasze kryjówki,
przy tym moglibyśmy podjadać borówki,
A gdybyś odwiedził nas późną jesienią,
wtedy, kiedy w sadzie jabłka się rumieniają,
otrzymałbyś od nas koszyk z owocami,
drugi z kasztanami albo z orzechami.
Moglibyśmy także leżeć na polanie,
chyba że byś wolał wielkie grzybobranie.
Pomyśl, Mikołaju, choćby
odrobinę,
gdy będziesz przemierzał swą
śnieżną krainę:
Czy na pewno nie chcesz spędzić
z nami lata?
Pytają Cię o to wszystkie dzieci
świata.

Edyta Wygonik

Kolęda domowa

Ta kolęda od opłatka się zaczyna,
bo opłatkiem
najpierw dzieli się rodzina.
Od opłatka i od życzeń naszej mamy,
od tych słów nad opłatkiem wyszeptanych.

A ty, nasza kolędo domowa,
słowa mamy w pamięci zachowaj!
I już ryby,
i już grzyby są na stole,
zaraz przyjdzie
i na kluski z makiem kolej.
My z rybami to jesteśmy ciut na bakier,
ale bardzo nam smakują kluski z makiem.

Za te kluski, kolędo domowa,
naszej babci będziemy dziękować!
Teraz trzeba
wyjąć paczki spod choinki,
bo Mikołaj
przyniósł do nas upominki.
Tata mówił, że z pieniędzmi krucho raczej,
a Mikołaj przyniósł do nas tyle paczek.
Razem z nami, kolędo, zawołaj,
że się udał rodzinie Mikołaj!
(...)

Wanda Chotomska

Gdy śliczna Panna

Gdy śliczna Panna Syna kołysała,
Z wielkim weselem tak Jemu śpiewała:
Lililililaj, moje dzieciąteczko,
Lililililaj, śliczne paniąteczko.
Wszystko stworzenia, śpiewaj Panu swemu,
Pomóż radości wielkiej sercu memu:
Lililililaj, wielki królewiczu,
Lililililaj, niebieski dziedzicu.
Śpijże już sobie, moja perło droga,
Niech Ci snu nie rwie żadna przykra trwoga.
Lililililaj, mój śliczny rubinie,
Lililililaj, póki sen nie minie.

Autor nieznany (XIX w.)

Pierniczki

Kochani! Wszyscy czekają na ciepłe Święta Bożego Narodzenia. Czekają i przygotowują się. Powtarzamy kolędy, bo śpiewa się je tylko w okresie Świąt. Zaglądamy do pudełek, szukając ubiegłorocznych ozdób choinkowych: stroiki, bombki, światełka, girlandy, gwiazdki, aniołki... Potrawy wigilijne są przygotowywane przez dorosłych członków Waszych Rodzin, ale możecie upomnieć się o pierniczki, które tradycyjnie też mogą zawisnąć na choince.

Czy wiesz, że...

Piernik należy do najstarszych ciast, jego poprzednikiem był chleb wypiekany na miodzie, czyli tzw. miodownik. Nazwa „piernik” wywodzi się ze staropolskiego słowa „pierny”, czyli pieprzny. Ciemna barwa, miodowa słodycz i korzenny aromat nadają piernikowi szczególny wygląd i smak. W Polsce najbardziej znane są pierniki toruńskie – element tradycji i legendy, wyróżniający Toruń spośród innych miast.

Najwcześniejsze wzmianki o toruńskim rzemiośle piernikarskim pochodzą z 1380 roku i mówią o piekarzu Niclosie Czanie, ale w Toruniu pierniki wypiekano już od XIII wieku. Wyrabiano je według różnych receptur, a mistrzowie piekarscy pilnie strzegli tajemnicy każdej z nich.

Współczesna produkcja pierników opiera się na starych recepturach i metodach. Najbardziej znaną i typową formą piernika toruńskiego jest prosta

„katarzynka”, powstała z połączenia sześciu krążków. Historia nie mówi, kto wymyślił piernik o tym kształcie i dlaczego ma on taką nazwę, przetrwało jednak kilka legend na ten temat. Według jednej z nich piernik wymyślił młody piekarz, zakochany w córce mistrza piernikarskiego – pięknej Katarzynie – po to, aby zdobyć serce ukochanej i uznanie przyszłego teścia. Popularność piernika można także wytłumaczyć właściwościami leczniczymi. W dodawanych do niego przyprawach występują liczne składniki, pomocne w zwalczaniu chorób cywilizacyjnych, w tym także chorób przewodu pokarmowego.

Szkoda...

Kiedy choinka, leśna dama,
Włoży już swoje stroje,
A w kuchni ciasto piecze mama,
Aż pachnie na pokoje,
Wszystkich ogarnia podniecenie,
Nas i sąsiadów z bloku...
Szkoda, że Boże Narodzenie
Jest tylko raz do roku.

Śnieg za oknami leży wszędzie,
Wielki, puszysty orzeł,
W domu się robi jak w kolędzie,
Że lepiej być nie może,

Z daleka słychać dzwonów brzmienie
Płynące z głębi mroku...
Szkoda, że Boże Narodzenie
Jest tylko raz do roku.

(...)

I kiedy w końcu mama prosi
Do stołu, bo nakryte,
To jakby anioł się unosił
Nad nami pod sufitem.
Za gardło chwyta nas wzruszenie
i lezkę mamy w oku...

Szkoda, że Boże Narodzenie
Jest tylko raz do roku.

Ludwik Jerzy Kern

Tradycje świąteczne

Wigilia Bożego Narodzenia, wigilia świąt Bożego Narodzenia – w tradycji chrześcijańskiej dzień poprzedzający Boże Narodzenie, kończący okres adwentu; w Polsce także uroczysta kolacja spożywana tego dnia.

Oplątek (z łac. *Oblatum* „dar ofiarny”) – bardzo cienki biały płatek chlebowy, praśny (czyli niekwaszony i niesolony), wypiekany z białej mąki i wody bez dodatku drożdży, którym dzielą się chrześcijanie, zgromadzeni przy stole wigilijnym, składając sobie życzenia.

Zwyczaj dzielenia się opłatkiem w wigilię Bożego Narodzenia jest powszechny przede wszystkim w Polsce i w rodzinach polonijnych, ale spotykany także w Słowacji, Litwie, Białorusi, Ukrainie, Austrii, Węgrzech, Niemczech i w Czechach.

Oplątek wigilijny jest symbolem pojednania i przebaczenia, znakiem przyjaźni i miłości. Dzielenie się nim na początku wieczery wigilijnej wyraża chęć bycia razem. Ma swoją symbolikę w wymiarze nie tylko duchowym. Sama materia opłatka: „chleb”, podkreśla również doczesny charakter życzeń. W podtekście tego życzenia jest nawiązanie do modlitwy Ojcze Nasz: oby nam go nie zabrakło (chleba naszego powszedniego...). Symbolika chleba ma jeszcze inny wymiar: należy być jak chleb dobrym i jak chleb podzielnym.

Pasterka, Msza Pasterska – uroczysta msza odprawiana w nocy (najczęściej o północy lub w godzinach wieczornych) z 24 na 25 grudnia, jako druga z liturgicznej uroczystości Bożego Narodzenia. Pasterka upamiętnia oczekiwanie i modlitwę pasterzy zmierzających do Betlejem. W Polsce jest jedną z najważniejszych świątecznych tradycji. Wedle zwyczajów ziemiańskich z XIX wieku po Pasterce kończył się post mięsny. Po mszy siadano za stołem, gdzie podawano swoje wędliny i mięsa.

**Chrystus Pan się rodzi!
Chwalić się Go godzi!**

PASTERKA W KATEDRZE LWOWSKIEJ

Czy wiesz, że...

PIECZONY INDYK Z ŻURAWINĄ

• W **Wielkiej Brytanii** w Wigilię większość osób pracuje. W pierwszy dzień świąt Bożego Narodzenia charakterystycznym daniem obiadowym jest pieczony indyk z żurawiną. W Boże Narodzenie Brytyjczycy rozdają też sobie nawzajem prezenty.

• Wigilii nie ma w **Holandii** i coraz częściej w **Belgii**, gdzie zamieniana jest na uroczyste śniadanie świąteczne w restauracji.

• W **Belgii** Wigilia jest dniem przeznaczonym na ceremonie religijne i jasełka.

• **We Francji** najważniejszy jest obiad świąteczny, z pasztetem strasburskim z gęsiej lub kaczkiej wątróbki (*foie gras*), ostrygami i wędzonym łososiem. Powszechnie podczas Wigilii jada się mięso drobiowe, zwłaszcza indyka.

• W **Danii** podczas Wigilii podaje się pieczoną kaczkę, a na zakończenie ryż z migdałami.

• W **Austrii** na wigilijnym stole znajduje się karp lub kaczka, a w Niemczech jest to bardziej wystawna obiadokolacja, składająca się najczęściej z sałatki z ziemniakami i parówek.

• W **Norwegii** podczas Wigilii podaje się żeberka wieprzowe (po norwesku *ribbe*) i gotowane mięso owcze (po norwesku *pinnekjøtt*) lub specjalne danie przygotowane z solonej i gotowanej ryby (która wcześniej leżała w ługu sodowym przez 2–3 dni), którą następnie podaje się z boczkiem. Potrawa ta nosi nazwę *lutefisk*.

• W **Grecji** od rana dzieci chodzą po kołędzie. Na każdym stole znajduje się Chleb Chrystusa – duże słodkie bochenki w różnych kształtach i z różnymi zdobieniami. Choinki po raz pierwszy pojawiły w 1833 roku – zwyczaj ten został przyniesiony przez króla Ottona I, króla Grecji (syna króla Bawarii). Tradycyjnym greckim zwyczajem jest ozdobiona łódź lub statek.

PIECZONA KACZKA

Cicha noc

Cicha noc, święta noc
Pokój niesie ludziom wszem,
A u żłóbka Matka święta
Czuwa sama, uśmiechnięta,
Nad Dzieciątką snem,
Nad Dzieciątką snem.

Cicha noc, święta noc
Pastuszkowie od swych trzód
Biegą wielce zadziwieni,
Za anielskim głosem pieni,
Gdzie się spełnił cud,
Gdzie się spełnił cud.

Cicha noc, święta noc
Narodzony Boży Syn,
Pan wielkiego majestatu,
Niesie dziś całemu światu
Odkupienie win,
Odkupienie win.

Cicha noc, święta noc,
Jakiż w tobie dzisiaj czas,
W Betlejem dziecina święta
Wznosi w górę swe rączka
Błogosławi nam,
Błogosławi nam.

Czy wiesz, że...

Jak co roku w święta „Cicha Noc” zabrzmiał niemal w każdym miejscu na kuli ziemskiej. Choć jej powstaniu towarzyszyły liczne perypetie, to dzisiaj jest symbolem świąt Bożego Narodzenia. Przetłumaczona na ponad 300 języków, obecna na wszystkich kontynentach – „Cicha noc” – jest wielkim dziedzictwem kulturowym całej ludzkości.

Kolęda „Cicha noc” została napisana w 1818 roku w Austrii, w małej wiosce Oberndorf koło Salzburga przez ks. Josepha Mohra (tekst) i Franza Xavera Grubera (melodia).

Prawykonanie „Cichej nocy” odbyło się w wigilię 24 grudnia 1818 r. Co ciekawe organy w miasteczku popsęły się i utwór wykonano na dwa głosy przy akompaniamencie gitary. I choć bardzo spodobał się okolicznym mieszkańcom, którzy robili sobie odpisy pieśni, to na dłuższy czas został zapomniany. Sam Gruber określił „Cichą noc” mianem „prostego utworu”.

Wraz z tłumaczeniami na inne języki kolęda stała się znana na całym świecie, a jej popularność rozprzestrzeniali misjonarze, rodzinny śpiewające i inne grupy artystyczne. Dla setek milionów ludzi na całym świecie kolęda „Cicha noc” stała się synonimem pięknego, świątecznego nastroju. Według badań opinii publicznej jest ona ulubioną kolędą Niemców. Rozbrzmiewa zarówno pod niemiecką czy polską choinką, jak pod afrykańskimi palmami. Usłyszeć ją można zarówno

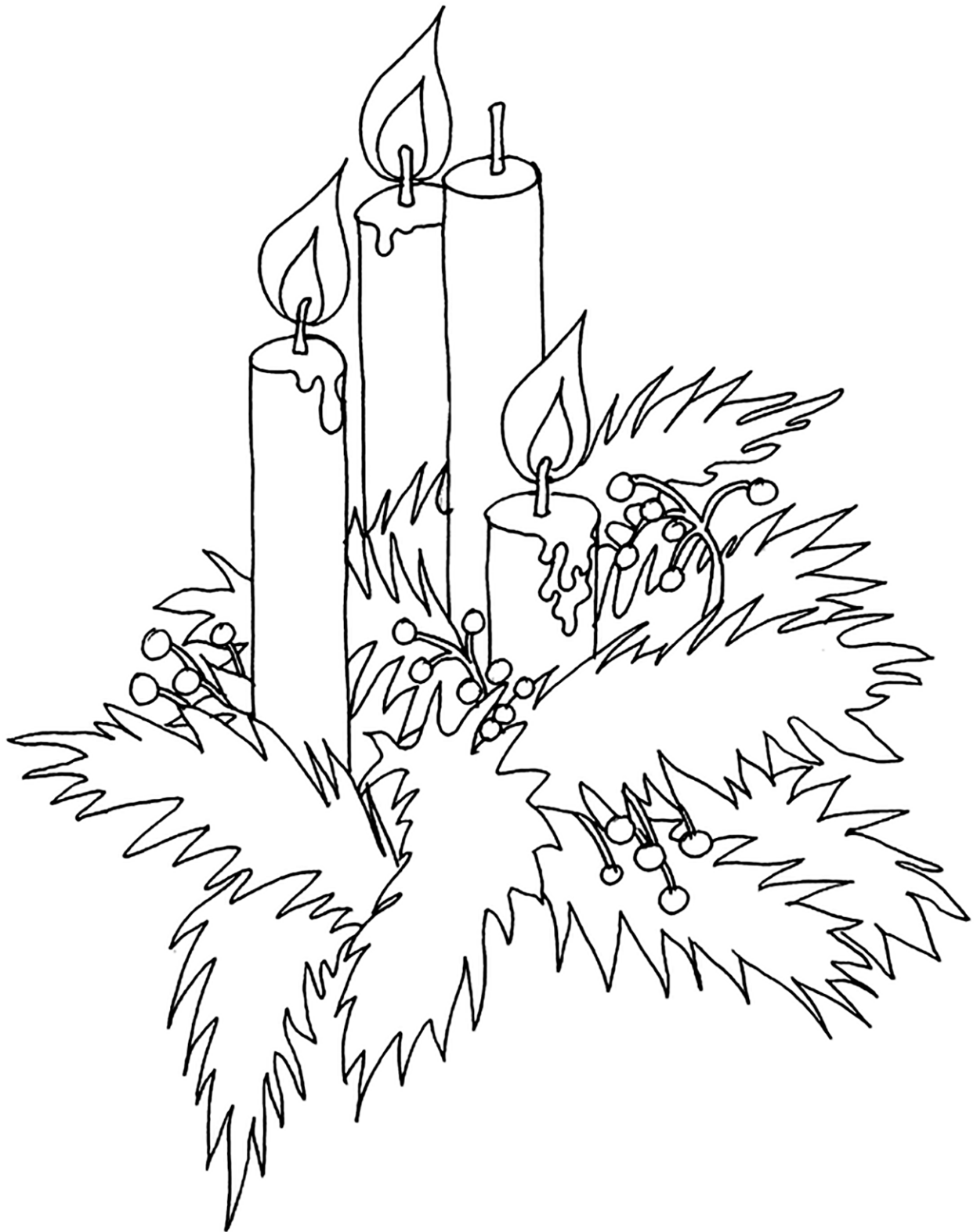

STILLE-NACHT-KAPELLE (KAPLICA CICHEJ NOCY)
W OBERNDORFIE BEI SALZBURG

w wiecznym lodzie Alaski, jak i w tropikalnych lasach Ameryki Południowej.

W 2011 roku kolęda „Cicha noc” została wpisana na listę światowego niematerialnego dziedzictwa kulturowego UNESCO.

ADWENT

Pokój na ziemi ludziom,
a w niebie cisza gwiazd,
grają anieli,
świat się chlebem dzieli.
Świat ma dziś świąteczny blask...

Pięknych i radosnych
Świąt Bożego Narodzenia!

Babcia Kazia

Pismo jest redagowane przez zespół „Kuriera Galicyjskiego”.

Adres do korespondencji: Kurier Galicyjski – Kto ty jesteś?

Lwów 79057, Ukraina, Львів 79057

ul. Melnyka 22/3, вул. Мельника 22/3

telefon redakcji: +38 0980712564

e-mail: nowykuriergalicyjski@gmail.com

Wydawca Stowarzyszenie „Kurier Galicyjski”.

Видавець ГО „Кур’єр Галицький”.

Свідоцтво про державну реєстрацію Серія KB № 24707-14647 Р

видане Державною Реєстраційною Службою України 17.02.2021 р.

Świadectwo rejestracji: seria KW nr 24707-14647 R

wydane przez Państwową Rejestracyjną Służbę Ukrainy 17.02.2021.

Pewne prawa zastrzeżone na rzecz Stowarzyszenia „Kurier Galicyjski”.

Projekt finansowany ze środków Ministerstwa Spraw Zagranicznych w ramach konkursu
pn. Polonia i Polacy za Granicą 2023 ogłoszonego przez Kancelarię Prezesa Rady Ministrów

Projekt „Profesjonalne media na Ukrainie 2023-2025”
realizowany przez Fundację Wolność i Demokracja.

Publikacja wyraża jedynie poglądy autorów i nie może być utożsamiana z oficjalnym stanowiskiem Ministerstwa Spraw Zagranicznych.

Wszelkie prawa zastrzeżone. Publikacja jest własnością Fundacji Wolność i Demokracja. Niezgodnie z art. 17 ust. 2 Konstytucji Rzeczypospolitej Polskiej, a także art. 17 ust. 1 i 2 Konstytucji Ukrainy, Fundacja Wolność i Demokracja nie ponosi odpowiedzialności za treść publikacji, w szczególności za jej dokładność, aktualność i kompletność. Fundacja Wolność i Demokracja nie ponosi odpowiedzialności za treść publikacji, w szczególności za jej dokładność, aktualność i kompletność.

Publikacja wyraża jedynie poglądy autora (autorów) i nie może być identyfikowana
z oficjalną pozycją Ministerstwa Spraw Zagranicznych

Zezwala się na dowolne wykorzystanie utworu, pod warunkiem zachowa-
nia ww. informacji, w tym informacji o stosowanej licencji
i o posiadaczach praw – Stowarzyszenie „Kurier Galicyjski”.

Drukarnia TOB „Прес Медіа Сервіс”, Lwów, ul. Koszycia 7/29

Kod prenumeraty
УКРПОШТА
68416
46299

